

АКТУАЛЬНІСТЬ ПОГЛЯДІВ ЕРНСТА ЮНГЕРА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Д. Рудяк

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Ернст Юнгер – людина, що змогла поєднати у своєму бутті два майже протилежні феномени – творчість, що спирається на креативність, волю думок й свободу дії та війну – явище цілком пов’язане з дисципліною, чітким плануванням, своїм переліком неписаних правил, при порушенні яких доля порушника, як правило, зводиться до трагічної загибелі. Особисто я люблю називати Юнгера митцем епохи багнетів або «філософом з траншей». Все це тому, що в його творчості майстерно поєднується яскрава творчість та сіра буденність Першої Світової Війни.

Незважаючи на те, що багатьом творам Юнгера вже більше ста років, їх вагомість для військової стратегії, психологічної підготовки війська та розуміння реалій життя на фронті та реалій, з якими стикаються воїни залишається неперевершеними. Велику роль в цьому відіграє нехудожній характер творів мислителя – у своїх творах він намагався зобразити все як воно є, не акцентуючи увагу на трагічності подій, як, наприклад, його колега Еріх Марія Ремарк.

Проектування ідей Юнгера на сучасні реалії війни можна вважати виправданими через велику кількість факторів – по-перше це схожість між Першою Світовою Війною та російсько-українською війною. Основним елементом схожості є характер війни – обидві вони «окопні», фронт часто завмирає, обидві сторони конфлікту фокусуються на зведенні фортифікацій, утриманні позицій. По-друге – обидві війни змусили сторони застосовувати нові технічні засоби ведення війни, в Першій Світовій такими засобами стала броньована техніка, в російсько-українській війні – широке використання дронів. Третім і найбільш вагомим фактором стала природа війни, а саме те, що вона породжує зміни в глибині людської душі. Сам Юнгер про зміни у своєму житті казав наступне: «Я втягнувся в цю війну як син наскрізь матеріалістичної доби, холодний, рано дозрілий містянин, який відшліфував свій розум до стану кристалу завдяки природничим наукам та сучасній літературі. Та я сильно змінився на цій війні, і думаю, що так само змінилося ціле покоління» [2].

Основною ідеєю творчості Юнгера є те, що війна – природне явище, властиве всім людям. Вона стоїть у витоків більшості людських надбань, завдяки війні стають можливими героїчні вчинки, розкривається справжня сутність людини. З війнами мислитель також пов'язує розповсюдження провідних релігій: «Лише шляхом війни великі релігії стали надбанням усього світу, війни витягнули найбільш здібні народи з темного ґрунту до світла, а безліч рабів завдяки їм стали вільними. Війна так само не є людським винаходом, як і статевий потяг; вона є законом природи, і тому ми ніколи не зможемо уникнути її чар. Ми не можемо зректися війни, інакше вона поглине нас» [2].

Юнгер вважав, що війна – це не просто акт насильства, а й поле для самопізнання та самовдосконалення. Вона кидає людину в екстремальні умови, де вона змушена мобілізувати всі свої сили, щоб вижити. Це може призвести до духовного зростання та розвитку особистості. В той же час, війна в очах філософа актуалізує найпримітивніші схильності людини – інстинкт захищати своє та знищувати того, хто претендує це захопити, який закладений у глибині людської підсвідомості, і під час зіткнення у бою цей інстинкт проявляє себе найбільш помітно, як описує сам письменник: «Слух та зір загострювалися до болю, голова схилилася під шоломом, руки судомно стискали зброю. Завжди гвинтівка була на відстані витягнутої руки: якщо раптово гриміли назовні постріли або ж всередину бліндажа долинали дикі крики з траншеї, то навіть той, хто прокинувся у цю мить і ще не оговтався зі сну, одразу ж тягнувся до зброї. Цей рух, з глибини сну до зброї, був чимось, що лежало у нас в крові, якимось проявом первісних інстинктів людини, це був той самий рух, із яким наш пращур з льодовикового періоду хапався за свою кам'яну сокиру» [2].

Звичайно, Юнгер не заперечував жахливі наслідки війни. Він бачив у ній трагедію, яка завдає невимовних страждань людям. Проте він також вірив, що війна може бути джерелом творчості та натхнення. Вона змушує людей переосмислити цінності життя, замислитися над сенсом буття, шукати нові шляхи розвитку. Війна не бачить пощади ні до простого робітника, ні до юнака аристократичного походження. Найкраще, як на мене, це демонструє закінчення твору «Штурм», головним героєм якого є юний інтелектуал, який опинився у траншеях. Твори, які пише лейтенант Штурм ображають життя трьох різних за характером чоловіків, які пройшли жорна війни. Незважаючи на те, що у кожного з представлених персонажів свій характер та погляд на життя, війна зробила їх будні не яскраво освітленими променями слави, але більш сірими, непримними, моментами через спогади, що переслідують їх, моментами через віддаленість від суспільства, але головний елемент іронії криється у самому закінченні твору – незадовго після читання останнього розділу свого твору побратимам, лейтенант Штурм та його бойові товариші не витримують удару від

британської армії та почесно відмовляються від здачі в полон, що веде до їх загибелі в бою [1].

Іншою важливою темою в творчості мислителя є ставлення до територій, які захищає військо. В творі «Перелісок 125» мова йде про ділянку землі з саме такою назвою. Протягом усього твору письменник роздумує над тим чи є сенс віддавати життя на території, яка навіть не має своєї назви, і приходиться до висновку, що дійсно варто. Тому що за нього воюють його товариші, за нього вже поклато життя достатньо його побратимів і, відповідно, зробити те ж, що й вони не було б соромно навіть людині такого високого рангу, як Юнгер. Для письменника кожен метр землі має колосальне значення не лише через стійкі патріотичні переконання, але й через жертви, на які йшли його товариші у спробі захистити те, що належало їм [3].

Виходячи зі сказаного вище можна побачити, що ідеї Ернста Юнгера залишаються актуальними і досі. Бачення філософом війни, спроби її описати та осмислити виявляються неймовірно вдалим, хоча сам Юнгер каже, що повністю осягнути війну, всі її боки та те, що вона приносить може лише «проклятий поет». Незважаючи на сотню років, що пройшли між тим, як Юнгер написав свої твори та початком російсько-української війни у 2014 та перехід до повномасштабної її фази в лютому 2022 року, війна залишається незмінною. В яку епоху вона не відбувалася б – вона приводить в дію те, що закладене в людині зі стародавніх часів, її природу, волю до захисту та нападу, інстинктів знищення та збереження, боротьбу за сакральне, що раніше було полум'ям вогнища в печері і з часом еволюціонувало в поняття «Батьківщина». Ідеї Юнгера стосовно війни були неоднозначно сприйняті. Деякі критики звинувачували його у мілітаризмі та прославлянні насильства. Інші ж вважали, що його погляди глибоко пронизливі та дають можливість по-новому поглянути на природу людини. Попри аргументи пацифістів про пропаганду війни Юнгером – це не є правдою, для нього це явище має цілком природний характер, добре та погане в ній поєднуються гармонійно, зберігаючи баланс. Війна, нажаль, існуватиме стільки ж, скільки існує людство і завжди матиме спільні риси незалежно від регіону чи проміжку часу, в якому вона відбувається.

Список використаних джерел

1. Юнгер Е. Авантюрне серце. Київ : Пломінь, 2020. 296 с.
2. Юнгер Е. Війна як внутрішнє переживання. Київ : Стилет і стилос, 2022. 136 с.
3. Юнгер Е. Вогонь і кров. Київ : Пломінь, 2019. 328 с.